

YTTRANDE  
2025-10-30 Dnr 2025/01386-3

Klimat- och näringslivsdepartementet

## **Remissvar SOU 2025:68 Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap- för ökad försörjningsberedskap**

*Er referens KN2025/01284.*

Kommerskollegium ansvarar för frågor som rör utrikeshandel, EU:s inre marknad och EU:s handelspolitik. Kollegiets uppdrag är att verka för frihandel. Det innebär att vi verkar för fri rörlighet på den inre marknaden och för liberaliseringar av handeln mellan EU och omvärlden samt globalt.

Kommerskollegium är också sektorsansvarig för den nya beredskapssektorn Utrikeshandel.

### **Sammanfattning**

- Internationell handel, både med andra EU-länder och med tredje land, är mycket viktigt för Sveriges försörjningsberedskap.
- Vi delar MSB och Socialstyrelsen tidigare slutsats att internationella relationer (EU, Nato, Norden) bör vidareutvecklas både avseende metodutveckling och för ömsesidig delning av information kopplat till försörjningsanalys. EU har till exempel tagit fram en struktur (Internal Market Emergency and Resilience Act, Imera) som fastställer en ram med åtgärder för att förutse, förbereda för och hantera effekterna av kriser som påverkar den inre marknaden, bland annat genom att främja den fria rörligheten. Det finns också andra initiativ och lagstiftning på EU -nivå som kan vara relevant att beakta.
- Kommerskollegium ställer sig tveksam till om ett nytt beaktandekrav om försörjningsberedskapsaspekter i de svenska upphandlingslagarna kommer att bidra till en ökad försörjningsberedskap. Mot bakgrund av att ett sådant krav inte är tydligt definierat utifrån mål och nivåer kopplat till försörjningsberedskap som ska säkerställas, kan det bli svårt att tillämpa för upphandlande myndigheter. Vi bedömer därför att upphandlingsstöd är relevant och behövligt för att uppnå målsättningen om försörjningsberedskap. Ett ospecificerat beaktandekrav kan också innebära vissa risker för att

myndigheter i första hand tänker att lokala, regionala eller nationella företag står för bäst leveranssäkerhet under en kris, vilket inte alltid är fallet.

- Kommerskollegium delar bedömningen att F-avtal är möjligt och lämpligt när det gäller vissa typer av avtal och samverkan med näringslivet. Vi delar också bedömningen att offentlig upphandling fortsatt kommer att vara huvudregeln för att ingå avtal med näringslivet och lämpligheten av att företagens förmåga att bedriva normal affärsverksamhet i fredstid inte ska påverkas.
- Vi noterar att det är en bred palett av aspekter som kan komma att omfattas av F-avtal, varav vissa sannolikt också skulle kunna ingå i offentlig upphandling. I vissa fall bedömer vi att F-avtal skulle innebära att man ger vissa företag fördelar, potentiellt under en lång tid. Det skulle kunna påverka konkurrens, fri rörlighet och anses stödja vissa företag särskilt. Vår bedömning är därför att utrymmet för vad som är lämpligt att reglera i ett F-avtal bör analyseras närmare utifrån EU-rätten. Samtidigt noterar vi, liksom utredningen, att det i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) finns en rad möjliga undantagsbestämmelser. Vid sidan av art 346, bedömer vi också att art 347 i vissa fall skulle kunna vara relevant. I den utsträckning F-avtalen skulle anses hamna i konflikt med EU:s fri rörlighetsregler eller WTO:s regler finns också ett antal möjliga undantag, vilka med fördel bör analyseras närmare.
- Det finns en rad EU-initiativ och lagstiftning som tangerar kris, beredskap (inklusive samverkan med näringslivet) och försörjningsberedskap. Det kan vara relevant att analysera exempelvis Imera och EU:s beredskapsstrategi när det gäller alltifrån försörjningsanalys, en eventuellt försörjningsberedskapslag till F-avtal.
- Kommerskollegium ställer sig positivt till de föreslagna nya uppgifterna för MSB, men har vissa medskick. Vi bedömer också att det är ändamålsenligt att MSB ges en rätt till verkställighetsföreskrifter.
- När det gäller ålägganden noterar Kommerskollegium att det är ingripande åtgärder när det gäller avtals- och näringsfriheten, som bör tillämpas restriktivt. Det är generellt viktigt att i så stor utsträckning som möjligt ta hänsyn till företagens egna förmåga att själva lösa problem och hantera kriser inom de säkerhetsramar som ges. När det gäller ålägganden i form av skyldigheter att prioritera vissa leveranser, finns liknande verktyg i Imera (men som där är frivilliga i ett första steg). Det skulle därför behöva analyseras vidare utifrån ett inre marknads- och Imeraperspektiv.
- Kommerskollegium delar utredningens uppfattning att en byggnads- och reparationsberedskap behövs och tillstyrker förslaget om ett kansli för detta ändamål som ska placeras hos Tillväxtverket.

- När det gäller eventuella nya uppgifter för RISE, är det ur ett inre marknads- och beredskapsperspektiv önskvärt att RISE så långt det är möjligt blir ett anmält organ också för dessa nya uppgifter.

## 1 Handelns roll för försörjningsberedskap

Kommerskollegium har tidigare yttrat sig över försörjningsberedskap genom ett antal remissvar och andra analyser.<sup>1</sup>

Kommerskollegium vill inledningsvis lyfta fram handelns roll i att bygga motståndskraft och för att förbättra möjligheterna till försörjningstrygghet. Internationell handel stärker försörjningsberedskap genom att allt inte kan produceras på den inhemska marknaden.

Öppen handel är gynnsamt för produktivitet och ökad ekonomisk tillväxt. Utrikeshandeln möjliggör att företag kan importera och exportera samhällsviktiga varor och tjänster som är viktiga för Sveriges tillväxt, försörjningsberedskap och sysselsättning. Importen ger en bredare tillgång till insatsvaror som är viktiga för nationell produktion och export. Exporten bidrar till välstånd och förutsättningar för uppbyggnaden av totalförsvaret. Företagens konkurrenskraft och produktivitet är viktig för vår försörjningsberedskap. Enligt forskning är företag som deltar i internationell handel mer produktiva och konkurrenskraftiga, och har en större anpassningsförmåga att hantera störningar i försörjningskedjor. Komplexa värdekedjor kan därför vara en tillgång. Ett exempel från pandemin är att importen från Asien av medicinsk utrustning och skyddsutrustning gjorde att bristen på dessa varor i EU kunde hanteras snabbare än genom ökad inhemsk produktion.<sup>2</sup>

Kommerskollegiums rapport EU – en viktig del av Sveriges försörjningsberedskap<sup>3</sup>, visar att den inre marknaden ger bättre förutsättningar än om varje medlemsland försöker bli självförsörjande. Den inre marknaden gör det lättare för företag att ställa om, ökar motståndskraften och minskar sårbarheten i leveranskedjorna. Det är därför relevant för svenska myndigheter att utgå från EU:s regelverk i det nationella arbetet med försörjningsberedskap.

<sup>1</sup> Kommerskollegium (2023). Kommerskollegiums svar på remiss av SOU 2023:50 En modell för svensk försörjningsberedskap, dnr 2023/01357-2. Kommerskollegium (2025). Kommerskollegiums inspel till nationell strategi för försörjningsberedskap, dnr 2025/00909-2. Kommerskollegium (2025). Kommerskollegiums kommentarer på EU:s beredskapsstrategi, dnr 2025/00690-2. Kommerskollegium (2020). Improving Economic Resilience Through Trade – should we rely on our own supply?

<sup>2</sup> Se t.ex. Kommerskollegium (2020). Improving Economic Resilience Through Trade – should we rely on our own supply?

<sup>3</sup> Kommerskollegium (2025). EU – en viktig del av Sveriges försörjningsberedskap. Kartläggning av lagstiftning och åtgärder för stärkt krisberedskap.

## 2 Samhällsviktiga varor och tjänster, försörjningsanalyser (avsnitt 2.1-2.4)<sup>4</sup>

Utredningen bedömer att samtliga beredskapsmyndigheter bör prioritera arbetet med försörjningsanalyser. Analyserna bör baseras på en situation av höjd beredskap.<sup>5</sup>

Kommerskollegium är sektorsansvarig för sektorn utrikeshandel. Vi noterar att MSB och Socialstyrelsen i sitt svar på regeringsuppdraget om att ta fram en modell för försörjningsanalyser landade i att sektorsansvarig myndighet bör leda arbetet med nationell försörjningsanalys för varor som har hemvist i den egna sektorn.<sup>6</sup> Vi bedömer att det för vår sektor kan bli en utmaning, eftersom sektorn utrikeshandeln omfattar import och export av alla varor och tjänster.

Kommerskollegium instämmer i MSB:s, Socialstyrelsens och utredningens bedömning att definitionen av samhällsviktiga varor och tjänster bör ses bredare än att utgöra det som krävs för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet. Export av kritiska varor och tjänster är ett område som inte faller inom någon specifik sektor, men som likväl kan vara kritiska och samhällsviktiga. Export är mycket viktigt för Sveriges ekonomi och tillväxt. Det skapar också ekonomisk motståndskraft. Vissa exportvaror är mycket viktiga i dess egenskap av att vara inkomstbringande eller på grund av dess strategiska vikt för Sverige i relation till andra länder eller NATO.

Kommerskollegium delar uppfattningen i MSB:s och Socialstyrelsens svar på regeringsuppdraget om försörjningsanalys att internationella relationer (EU, Nato, Norden) bör vidareutvecklas både avseende metodutveckling och för ömsesidig delning av information kopplat till försörjningsanalys.<sup>7</sup> Den inre marknadens fria rörlighet ökar inte bara vår försörjningsberedskap genom tillgång till varor, tjänster och exportmöjligheter, den innebär också en samarbetsram som vi på olika sätt kan dra nytta av.

EU har till exempel tagit fram en struktur (Internal Market Emergency and Resilience Act, Imera) som fastställer en ram med åtgärder för att förutse, förbereda för och hantera effekterna av kriser som påverkar den inre marknaden, bland annat genom att främja den fria rörligheten.<sup>8</sup>

Det finns också anledning att fundera över begrepp kopplat till kritiska och samhällsviktiga varor och tjänster i Sverige, i relation till användningen av liknande begrepp inom ramen för olika EU-initiativ. Imera, tillsammans med EU:s förslag till

---

<sup>4</sup> S. 49-60.

<sup>5</sup> S. 56-57.

<sup>6</sup> Nationell försörjningsanalys – modell och genomförande. Myndighetsgemensam redovisning av regeringsuppdrag (Fö2024/00053).

<sup>7</sup> MSB och SoS (2024). Nationell försörjningsanalys – modell och genomförande, Myndighetsgemensam redovisning av regeringsuppdrag (Fö2024/00053). Samt s. 58 i utredningen.

<sup>8</sup> Imera står för Internal Market Emergency and Resilience Act. Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 2024/2747 om inrättande av en ram med åtgärder relaterade till krissituationer på den inre marknaden och till resiliensen på den inre marknaden och om ändring av rådets förordning (EG) nr 2679/98.

förordning om kritiska läkemedel<sup>9</sup>, innehåller också definitioner av ”kritiska varor” och ”kritiska tjänster” som bör tas i beaktande för att undvika otydligheter och begreppsförvirring.

### **3 Nya samverkansformer mellan företag och offentliga aktörer (avsnitt 3)<sup>10</sup>**

Utredningen har haft i uppdrag att utreda nya samverkansformer mellan näringslivet och offentliga aktörer, bl.a. att analysera om det finns behov av att utveckla formerna för samverkan och avtal mellan myndigheter och företag, och föreslå åtgärder för att stärka samverkan.

#### **Ett nytt beaktandekrav i upphandlingslagstiftningen (avsnitt 3.6)<sup>11</sup>**

Utredningens bedömning är att offentlig upphandling fortsatt kommer att vara huvudregeln för att ingå avtal med näringslivet vid såväl fredstida kriser som höjd beredskap.<sup>12</sup> Det föreslås att upphandlingslagarna ska kompletteras med ett nytt krav om att upphandlande myndigheter ska beakta försörjningsberedskapsaspekter om upphandlingens art motiverar detta.

Kommerskollegium ställer sig tveksam till om ett nytt beaktandekrav kommer att bidra till en ökad försörjningsberedskap. Mot bakgrund av att ett sådant krav inte är tydligt definierat utifrån mål och nivåer kopplat till försörjningsberedskap som ska säkerställas, kan det bli svårt att tillämpa för upphandlande myndigheter. Vi bedömer därför att upphandlingsstöd är relevant och behövligt för att uppnå målsättningen om försörjningsberedskap. Vi bedömer också att ett ospecificerat beaktandekrav kan innebära en viss risk för att myndigheter i första hand tänker att lokala, regionala eller nationella företag står för bäst leveranssäkerhet under en kris, vilket inte alltid är fallet. Det är viktigt att inte glömma bort att EU:s inre marknad, vilket upphandlingsregelverket är en del av, är en styrka. Gränsöverskridande upphandling kan vara ett verktyg för att öka förutsättningarna för försörjningsberedskap. Om ett sådant krav blir verklighet kommer det vara viktigt att upphandlande myndigheter analyserar vilka krav som är relevanta utifrån syftet. Även WTO:s upphandlingsavtal GPA (Government Procurement Agreement) kan vara relevant att beakta i relation till andra GPA-parter vid utformning av krav. Avtalet innehåller bestämmelser om att utländska leverantörer, varor eller tjänster inte får diskrimineras. Men samtidigt finns

<sup>9</sup> Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en ram för att stärka tillgången och försörjningstryggheten för kritiska läkemedel samt tillgången till läkemedel av gemensamt intresse, COM(2025) 102 final.

<sup>10</sup> S. 93-215.

<sup>11</sup> S. 109-116.

<sup>12</sup> S. 107.

vissa undantag för bland annat allmän moral, ordning och säkerhet samt för väsentliga säkerhetsintressen kopplat till. nationell säkerhet som skulle kunna åberopas.<sup>13</sup>

### **Ett nytt system för försörjningsberedskapsavtal (F-avtal), (avsnitt 3.7-3.9)<sup>14</sup>**

Ett nytt system för försörjningsberedskapsavtal föreslås (s.k. F-avtal). Sådana avtal ska kunna tillämpas för avtal som inte omfattas av ordinarie upphandlingsregler eller EU-rätten.<sup>15</sup> F-avtalen är tänkta att ersätta det gamla systemet med K-företag som inte anses aktuellt att införa igen. De som ska kunna ingå F-avtal är bl.a. beredskapsmyndigheter och totalförsvarsmyndigheter.

Det föreslagna systemet är avsett att möta störningar och brister i försörjningen som kan uppkomma vid fredstida kriser, höjd beredskap, krigsfara eller krig. Systemet innebär dels skyldigheter i situationer där det finns en risk för allvarliga försörjningsavbrott, dels att företag under normala förhållanden vidtar förberedande åtgärder som syftar till att de ska kunna uppfylla åtaganden.<sup>16</sup> Utredningen bedömer att F-avtalen skulle kunna avse till exempel att säkerställa företagets tillgång till vissa kritiska insatsvaror, prioritering av tillgång till energi, lagerhållning, internationella beroenden, och produktionsomställning. Men det skulle också kunna avse samverkansavtal med grannländer om gemensamt stärkande av försörjningsberedskapen.<sup>17</sup>

Kommerskollegium delar bedömningen att F-avtal är möjligt och lämpligt när det gäller vissa typer av avtal och samverkan med näringslivet. Vi delar också bedömningen att offentlig upphandling fortsatt kommer att vara huvudregeln för att ingå avtal med näringslivet, liksom lämpligheten av att företagets förmåga att bedriva normal affärsverksamhet i fredstid inte ska påverkas.

Vi noterar att det är en bred palett av aspekter som kan komma att omfattas av F-avtal. Vår bedömning är att vissa av de aspekter som nämns även har potentialen att regleras som tillkommande kontraktsvillkor i en upphandling. När det gäller andra aspekter, såsom att företag ska prioriteras vid en viss typ av leverans av en vara eller en tjänst (för att sin tur kunna fortsätta leverera varor), säkerställa företagets tillgång till vissa kritiska insatsvaror, prioritering av tillgång till energi, bedömer vi att det skulle innebära att man ger vissa företag fördelar, potentiellt under en lång tid. Det skulle kunna påverka konkurrens, fri rörlighet och anses stödja vissa företag särskilt. Vår bedömning är därför att utrymmet för vad som är lämpligt att reglera i ett F-avtal bör analyseras närmare utifrån EU-rätten.

<sup>13</sup> WTO:s avtal "Government Procurement Agreement" (GPA), art III. Avtalet gäller i relation till parter som har tillträtt avtalet.

<sup>14</sup> S. 116-190

<sup>15</sup> S. 116.

<sup>16</sup> S. 119.

<sup>17</sup> S. 140-141. I tillägg till det ovan nämnda bedömer utredningen att F-avtalen också skulle kunna avse att bibehålla av nyckelpersoner i personalen, att undvika utrangering av äldre, men fungerande maskiner, utbildning och övning, kontinuitetsplanering, substitution, krigsorganisation, sekretess, ersättningsprinciper eller samverkan för att snabbt kunna prioritera eller styra varuflödena vid kris och krig.

Samtidigt noterar vi, liksom utredningen, att det i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) finns vissa möjliga undantagsbestämmelser. Vid sidan av art 346<sup>18</sup>, bedömer vi också att art 347 i vissa fall skulle kunna vara relevant. Den sistnämnda handlar om att en medlemsstat får vidta åtgärder vid allvarliga interna störningar som påverkar upprätthållandet av lag och ordning, i händelser av krig eller vid en allvarlig internationell spänning som innebär krigsfara. Artikelns föreskriver en samrådsskyldighet med andra medlemsstater för att inte den inre marknadens funktion ska påverkas. Det är dock viktigt att notera att bestämmelserna tolkas snävt och är föremål för proportionalitetsprincipen. Det bör därför undersökas närmare vilket det faktiska utrymmet för att tillämpa art 347 är. Vi noterar också ett specifikt undantag när det gäller statsstöd i art 107.3 b. Enligt denna kan stöd för att avhjälpa en allvarlig störning i en medlemsstats ekonomi vara förenligt med den inre marknaden.

I den utsträckning F-avtalen skulle kunna komma i konflikt med EU:s fri rörlighetsregler (varor, tjänster, personer och kapital)<sup>19</sup> finns också olika undantagsmöjligheter (bl.a. art 36, 52, 45 FEUF). Vid sidan av möjliga begränsningar med hänvisning till allmän moral, allmän ordning och säkerhet, finns ytterligare s.k. tvingande hänsyn i EU-domstolens praxis. Möjligheterna att använda dessa undantag skulle med fördel kunna analyseras närmare.

Kommerskollegium vill också lyfta senare tids EU-initiativ och lagstiftning på området som tangerar kris och försörjningsberedskap och som kan vara relevant att beakta inför ett nytt F-avtalssystem. EU:s beredskapsstrategi innehåller delar om privat-offentlig samverkan och mer EU-koordinering. I och med Imera (Internal Market Emergency and Resilience Act) finns ett ramverk och en struktur som syftar till att säkerställa fri rörlighet inom EU vid en kris för att solidariskt avhjälpa den. EU:s har också tagit fram lagstiftning om kritiska råmaterial, halvledare, nettonollteknik, försörjningstrygghet för gas och ett förslag till förordning om kritiska läkemedel.<sup>20</sup> På områden där kompetensen är delad mellan EU och medlemsstaterna, kan det vidare inte uteslutas att senare tids EU-lagstiftning i vissa fall skulle kunna påverka det nationella utrymmet att ingå vissa typer av avtal (t.ex. med andra länder).<sup>21</sup>

<sup>18</sup> Art 346: 1. Bestämmelserna i fördragen ska inte hindra tillämpningen av följande regler: a) Ingen medlemsstat ska vara förpliktad att lämna sådan information vars avslöjande den anser strida mot sina väsentliga säkerhetsintressen. b) Varje medlemsstat får vidta åtgärder, som den anser nödvändiga för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen i fråga om tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel; sådana åtgärder får inte försämma konkurrensvillkoren på den inre marknaden vad gäller varor som inte är avsedda speciellt för militärändamål (...)

<sup>19</sup> Art 34, 45, 56 och 63.

<sup>20</sup> Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2024/1252 om inrättande av en ram för säkerställande av trygg och hållbar försörjning av kritiska råmaterial. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1781 om en ram med åtgärder för att stärka Europas halvledarekosystem. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1735 av den 13 juni 2024 om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknik. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 av den 25 oktober 2017 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas.

<sup>21</sup> Kommerskollegium (2025). PM om de rättsliga förutsättningarna för ett uppdaterat försörjningsberedskapsavtal mellan Sverige och Finland, dnr 2025/01114-4.

Mot bakgrund av F-avtalssystem endast beskrivs kortfattat och i dagsläget inte har tydliga konturer, kan det inte uteslutas att det i vissa delar skulle kunna omfattas av WTO:s regler. I WTO finns till exempel regler om varor, tjänster, subventioner och offentlig upphandling. Syftet är ytterst att öppna upp handeln och att jämna ut konkurrensförutsättningarna mellan till exempel inhemska och importerade varor. Många WTO-avtal innehåller dock olika typer av undantagsregler kopplade till bland annat skydd av väsentliga säkerhetsintressen<sup>22</sup>, skydd av människors liv och hälsa eller att säkra tillgång till bristvaror.<sup>23</sup> Det kan därför vara relevant att titta på dessa undantag.

När det gäller ålägganden och F-avtal hänvisar vi till avsnittet 4 i detta yttrande.

### **Nya uppgifter för MSB (avsnitt 3.7.3 och 3.10)<sup>24</sup>**

Utredningen föreslår nya uppgifter för MSB genom instruktionsändringar, i avvaktan på eventuell ny lagstiftning om försörjningsberedskap.<sup>25</sup> MSB föreslås ansvara för att föra ett register över F-avtalen och regelbundet upprätta en avtalslägesbild som ska stämmas av med relevanta aktörer inom det civila försvaret. Vidare ska MSB med stöd av CIVO:s, sektorsansvariga myndigheter och Försvarsmakten upprätta en allmän prioriteringsordning för försörjningsberedskap och på förfrågan bistå med bedömningar om lämplig prioritering och fördelning av resurser vid allvarliga försörjningsavbrott.

Om ett nytt system med F-avtal kommer på plats, anser Kommerskollegium att det är ändamålsenligt att MSB får i uppgift att ansvara för ett sådant register. Vi delar uppfattningen att det kan ge överblick nationellt och vid behov samverkas med andra nordiska grannländer. Samtidigt ser vi potentiella sårbarheter kopplat till sekretesskyddade uppgifter. Det kan också finnas en risk att ett sådant register inte nödvändigtvis blir heltäckande för det fall vissa F-avtal ingås genom offentlig upphandling. Vi ställer oss positiva till att MSB får i uppgift att regelbundet upprätta en avtalslägesbild som ska stämmas av med relevanta aktörer inom det civila och militära försvaret. Vi är också positiva till förslaget om att MSB, med stöd av bl.a. sektorsansvariga myndigheter, får i uppgift att upprätta en allmän prioriteringsordning för försörjningsberedskap. Det framgår dock inte på ett tydligt sätt i själva förordningsförslagen om bl.a. sektorsansvariga myndigheter också ska involveras i bedömningar om lämplig prioritering och fördelning av resurser i det konkreta fallet vid allvarliga försörjningsavbrott, vilket vi tror är lämpligt. Vidare tror vi att det är viktigt att höra näringslivet.

MSB föreslås också få en rätt att meddela verkställighetsföreskrifter enligt förordningen (1992:390) om förberedelser för leverans av varor och tjänster. Kommerskollegium bedömer att det kan vara ändamålsenligt att MSB, i egenskap av

<sup>22</sup> Jft t.ex. WTO:s avtal om varor (General Agreement on Tariffs and Trade), GATT, art XXI, Security Exception. Jfr även WTO:s avtal om offentlig upphandling art III, Security and General Exceptions.

<sup>23</sup> Jft t.ex. WTO:s avtal om varor GATT, art XX, General Exceptions, särskilt XX:b och XX:j.

<sup>24</sup> S. 127-135 samt s. 190-211.

<sup>25</sup> S. 127 ff.



att ha ett övergripande ansvar, får en rätt till verkställighetsföreskrifter. Samtidigt uppstår vissa frågor kring om ett sådant bemyndigande gäller för specifika syften eller generellt.

## 4 Ny samlad lagstiftning om försörjningsberedskap (avsnitt 3.10)<sup>26</sup>

Utredningen föreslår att regeringen ska tillsätta en utredning som får i uppgift att utreda de juridiska förutsättningarna för och innehållet i en försörjningsberedskapslag. Lagen ska ge möjligheter att vidta åtgärder för främjande av försörjningsberedskapen vid såväl fredstida kris, höjd beredskap och krig.<sup>27</sup> Lagens syfte ska vara att trygga försörjningen av varor och tjänster vid allvarliga försörjningsavbrott.

För det fall en framtida lag blir verklighet, bedömer vi att det skulle behöva förtydligas vad som avses med ett allvarligt försörjningsavbrott. Det gäller särskilt mot bakgrund av att en rad åtgärder möjliggörs även för fredstida kriser och att art 346 i FEUF lyfts, eftersom det rör en medlemsstats väsentliga säkerhetsintressen.

Det finns också lagstiftning och mekanismer på EU-nivå som kan vara relevanta för, eller påverka det nationella utrymmet vid försörjningsrelaterade kriser, till exempel Imera, EU:s lagstiftning om råmaterial, framtida åtgärder mot bakgrund av EU:s beredskapsstrategi och förslag till förordning om kritiska läkemedel. Imera syftar bland annat till att värna den fria rörligheten inom EU under en kris och begränsar vilka åtgärder man kan vidta som påverkar andra EU-länder.

Utredningen föreslår att den framtida lagen skulle ge möjligheter till ålägganden gentemot företag i situationer när det finns en risk för efterfrågechocker, utbudssvikt eller logistikbrist och det är nödvändigt att vidta åtgärder för totalförsvarets eller allierade styrkors behov. De exempel som nämns är ålägganden för att leverera eller framställa varor för visst ändamål eller till vissa bestämda mottagare eller att tillfälligt upplåta nyttjanderätt.

Kommerskollegium noterar, liksom utredningen, att ålägganden är ingripande åtgärder när det gäller avtals- och näringsfriheten, som bör tillämpas restriktivt. En fråga som uppstår är också om ålägganden kan bli verkkningsfulla vid exempelvis utbudssvikt och logistikbrister. Mot bakgrund av att företagen är de som levererar varor och tjänster under en kris och det är deras ekonomiska motståndskraft vi lutar oss emot, är det centralt att inte slå undan benen för näringslivet i onödan. Vi bedömer att det generellt är viktigt att i så stor utsträckning som möjligt ta hänsyn till företagens integritet och egna förmåga att själva lösa problem och hantera kriser inom de säkerhetsramar som ges.

---

<sup>26</sup> S.190 -211.

<sup>27</sup> S. 190 ff.

Som utredningen nämner i avsnitt 3.7.7 skulle ålägganden potentiellt kunna innebära skyldigheter att prioritera vissa (nationella) leveranser.<sup>28</sup> Även om vi bedömer att ett sådan verktyg skulle kunna vara relevant som en sista utväg i vissa situationer, skulle det behöva analyseras vidare utifrån ett inre marknads- och Imeraperspektiv. Ett av syftena med Imera är generellt att upprätthålla EU:s fria rörlighet under en kris. Vidare innehåller Imera regler om prioritetsklassade begäranden, vilket också handlar om att EU-kommissionen under exceptionella förhållanden kan rikta en frivillig begäran till företag om att de ska prioritera produktionen eller försörjningen av krisnödvändiga varor. För företag skulle därför en situation kunna uppstå där man har en liknande begäran från både EU och nationellt.

Utredningens andra förslag är att i en sådan lag reglera MSB:s föreslagna nya uppgifter att föra register över F-avtal, att regelbundet upprätta en avtalslägesbild och en allmän prioriteringsordning för försörjningsberedskap (se kommentarer ”nya uppgifter för MSB”).

## **5 En modern byggnads- och reparationsberedskap (avsnitt 4)<sup>29</sup>**

En byggnads- och reparationsberedskap definieras som en förmåga hos aktörer att självständigt, eller genom anlitan av utomstående aktörer, planera, projektera och utföra byggnads- och anläggningsarbeten samt tillhandahålla material, maskiner samt övrig utrustning och produkter. Den gäller både vid fredstida kriser och höjd beredskap och omfattar de byggnader, anläggningar och infrastruktur som behövs för att bedriva samhällsviktig verksamhet. Att upprätthålla en byggnads- och reparationsberedskap ingår enligt utredningen redan i det ansvar som aktörer har enligt nuvarande regelverk. Kommerskollegium delar utredningens uppfattning att en byggnads- och reparationsberedskap behövs.

Utredningen föreslår att beredskapsmyndigheterna inom sektorn för industri, byggande och handel, inom respektive ansvarsområde, ges ett ansvar för att skapa förutsättningar för berörda aktörer att upprätthålla en byggnads- och reparationsberedskap i hela landet. Arbetet ska stödjas av ett kansli som ska placeras på Tillväxtverket.<sup>30</sup> Kommerskollegium tillstyrker utredningens förslag i denna del.

---

<sup>28</sup> S. 46-47.

<sup>29</sup> S. 215-285.

<sup>30</sup> S. 251 ff.

## 6 RISE ges ett utökat samhällsuppdrag (avsnitt 6.1-6.2)<sup>31</sup>

RISE föreslås ges ett utökat samhällsuppdrag att bibehålla förmåga under kris, höjd beredskap och krig. Ur ett inre marknadsperspektiv är det önskvärt att RISE så långt det är möjligt blir ett anmält organ också för eventuella nya uppgifter. Dels ur perspektivet att det kan underlätta export till andra EU-länder, dels att det skulle öka den totala mängden varor som uppfyller EU-gemensamma krav kopplade till exempelvis säkerhet. Ur ett beredskapsperspektiv är det positivt.

## 7 Anmälningssplikt enligt regelverk på handelsområdet

Kommerskollegium bedömer inte att de regelförändringar som föreslås är anmälningsspliktiga varken enligt EU:s tjänstedirektiv (direktiv 2006/123/EG) eller anmälningssdirektiv (direktiv 2015/1535/EU).

Vi vill däremot lyfta vikten av att eventuellt kommande förslag på området, exempelvis systemet med F-avtal, kan vara anmälningsspliktiga enligt direktiv (EU) 2015/1535. Det kan också handla om exempelvis allmänna råd kopplade till föreslagna prioriteringsordningar och föreskrifter som antas med stöd av 4 § Förslag till förordning om ändring i förordningen (1992:390) om förberedelser för leveranser av varor och tjänster. Mot denna bakgrund bör möjligheterna att åberopa undantag enligt art 36 FEUF analyseras vidare.

Ärendet har avgjorts av generaldirektör Anders Ahnlid i närvaro av enhetschefen Pernilla Trägårdh, utredaren Kristoffer-Darin Mattsson och ämnesrådet Anna Egardt, föredragande. I ärendets slutliga handläggning har även utredarna Anders Karlsson, Mia Salborn Hodgson, Nikita Feiz och Ulrika Sanded och biträdande enhetschef Kim Larsson deltagit.

Anders Ahnlid

Anna Egardt

---

<sup>31</sup> S. 301-318.